

2008 m. rugpjūčio 8–24 d. Pekine įvyks XXIX olimpinės žaidynės. 28 sporto šakų atstovai kovos dėl 302 medalių komplektų. Rengėjai tikisi, kad žaidynių atidarymo parade bus nešamos net 205 nacionalinių olimpinių komitetų vėliavos. Ten plazdės ir Lietuvos vėliava. Nors Kinija nuo seno garsėja savo filosofija, olimpinio judėjimo filosofija visais laikais yra panaši: iškelti ir sujungti kūno, valios ir proto visumą, propaguoti kilnius idealus, taiką ir laisvę.

Lietuvoje nacionalinis olimpinis komitetas Lietuvos sporto lygos (LSL) pavadinimu įkurtas 1923 m. gruodžio 2 d. nepaprastajame LSL suvažiavime. Tada į šios organizacijos statusą buvo įrašyta prievolė – Lietuvos sporto lygos Centro komitetas turi organizuoti olimpinį sąjūdį Lietuvoje. Lietuvos sportininkai vasaros olimpinėse žaidynėse debiutavo 1924 m. Paryžiuje. Tada dalyvavo 13 sportininkų – 11 futbolininkų ir 2 dviratininkai. Dar po ketverių metų buvo debiutavę žiemos olimpinėse žaidynėse: Sankt Morice pasirodė čiuožėjas Kęstutis Bulota. Tarpukariu Lietuva turėjo 25 olimpiečius, jie dalyvavo futbolo, dviračių sporto, bokso, lengvosios atletikos, sunkumų kilnojimo ir čiuožimo varžybose.

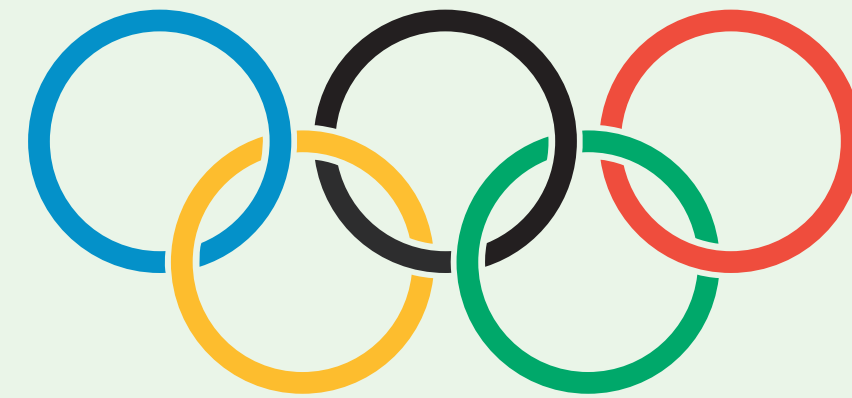
Nuo 1952 m. iki 1988 m. Lietuvos sportininkai olimpinėse žaidynėse galėjo dalyvauti tik SSRS rinktinėse. Vasaros olimpinėse žaidynėse Helsinkyje, Melburne, Romoje, Tokijuje, Meksike, Miunchene, Monrealyje, Maskvoje ir Seule dalyvavo 84 Lietuvos atletai, iškovoję 23 aukso,

19 sidabro ir 15 bronzos medalių. Sarajevo ir Kalgario žiemos olimpinėse žaidynėse lietuviai Algimantas Šalna laimėjo aukso, o Vida Vencienė – aukso ir bronzos medalius.

Sumanymas vėl atkurti Lietuvos nacionalinį olimpinį komitetą kilo 1988 m. Tų metų gruodžio 11 d. Vilniuje įvyko Lietuvos sporto federacijų, organizacijų ir visuomenės atstovų suvažiavimas. Jame atkurta Lietuvos olimpinė organizacija ir pavadinta Lietuvos tautiniu olimpinium komitetu (LTOK). Tada buvo pradėti ir pirmieji žygiai dėl jo tarptautinio pripažinimo. Tik 1991 m. lapkričio 11 d. Tarptautinis olimpinis komitetas (TOK) Lozanoje paskelbė apie LTOK pripažinimą, sugrąžino Lietuvą į tarptautinę olimpinę šeimą ir pakvietė dalyvauti 1992 m. olimpinėse žaidynėse.

1992 m. savarankiška Lietuvos delegacija dalyvavo XVI žiemos olimpinėse žaidynėse Al-

bervilyje ir XXV olimpiados žaidynėse Barselonoje. Įsimintinos buvo Barselonos žaidynės, jose pirmą kartą nepriklausomos Lietuvos istorijoje disko metikas Romas Ubartas iškovojo aukso, o krepšininkų rinktinė – bronzos medalius. Sėkmingiausias Lietuvai buvo XXVII olimpiados žaidynės Sidnėjuje. Ten aukso medalius laimėjo šaulė Daina Gudzinevičiūtė ir disko metikas Virgilijus Alekna, bronziniais apdovanojimais pasidabino dviratininkė Diana Žiliūtė, irkluotojos Kristina Poplavskaja ir Birutė Šakickienė, taip pat vyrų krepšinio rinktinė. XXVIII olimpiados žaidynėse Atėnuose 2004 m. antrąjį olimpinį aukso medalį laimėjo V. Alekna, o sidabro apdovanojimus pelnė lengvaatletė Austra Skujytė ir penkiakovininkas Andrejus Zadneprovskis. Lietuvos krepšininkai pirmą kartą olimpinių žaidynių istorijoje nugalėjo JAV rinktinę, bet liko be medalių – ketvirti...

Olimpinių žaidynių istorija skaičiuojama tūkstančiais metų, bet proginių olimpinių monetų amžius trumpesnis. Yra žinomos kelios monetos, skirtos senųjų laikų žaidynėms. Istoriniai šaltiniai byloja, kad pirmoji žinoma olimpinė moneta išleista 480 m. prieš m. e. Ji buvo skirta Sicilijos srities valdytojo Anaksiloso pergalei pakinkytų žirgų lenktynėse įamžinti.

Lietuviška 50 litų moneta, skirta XXIX olimpinėms žaidynėms Pekine (Kinijos Liaudies Respublika), bus ketvirtoji olimpinė Lietuvos kolekcinė monetų rinkinyje. Pirmoji 50 litų sidabro moneta buvo skirta XXVI olimpiados žaidynėms Atlantoje (JAV) pažymėti. Monetos reverse atvaizduoti du krepšininkai.

Antroji 50 litų sidabro moneta pasirodė Sidnėjaus olimpinių žaidynių išvakarėse – 2000 m. Jos reverse – disko metikas. Trečiosios monetos reverse – dviračių sporto atstovai. Visų lietuviškose monetose pavaizduotų sporto šakų atstovai yra laimėję olimpinius aukso medalius.

Ketvirtosios olimpinės monetos reverse – stilizuotas bėgikas. Gal ir nelabai realu apie olimpinius medalius Pekine svajoti Lietuvos bėgikams. Bet juk yra maratonininkė Živilė Balčiūnaitė, gal ji kovos dėl medalio pačioje sunkiausioje ir garbingiausioje bėgimo rungtyje. Iš ankstesnių metų olimpinių čempionų turime bėgiką Remigijų Valiulį, dvi sidabrines bėgikas Nijolę Sabaitę-Razienę ir Laimutę Baikauskaitę.

Olimpinė moneta yra vienas iš geriausių žaidynių priminimų ir prisiminimų. Kas lieka po olimpinių žaidynių? Atmintyje – jų kovos, mūsų šalies sportininkų laimėti medaliai, albume – nuotraukos, o tarp garbingiausių suvenyrų – olimpinė moneta.

Bronius ČEKANAUSKAS

50 LITŲ MONETA, SKIRTA XXIX OLIMPINĖMS ŽAIDYNĖMS

Sidabras Ag 925

Kokybė „proof“

Skersmuo 38,61 mm

Masė 28,28 g

*Monetos briaunoje yra užrašas:
XXIX OLIMPIADOS ŽAIDYNĖS*

Monetos dailininkai:

Laura Grainytė

Evaldas Prižginas

Giedrius Paulauskis

Tiražas 5 000 vnt.

Išleista 2007 m.

Informacija Lietuvos banke

Tel. (8 5) 268 0316

Faksas (8 5) 268 0314

www.lb.lt

LIETUVOS MONETŲ KALKLA

*Monetos nukaldintos
UAB „Lietuvos monetų kalykla“
www.lithuanian-mint.lt*

Lietuviškos kolekcinės monetos

© Lietuvos bankas, 2007

Leidinyje spausdinamos ELTA nuotraukos
Išleido Lietuvos bankas, Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
Spausdino UAB „Baltijos kopija“, Kareivių g. 13B, LT-09109 Vilnius

LIETUVIŠKOS KOLEKČINĖS MONETOS

*Svarbiausias dalykas
Olimpinėse žaidynėse yra
ne laimėti, bet dalyvauti, ir
ne nugalėti, bet kautis.*

Pjeras de Kubertenas

Citius Altius Fortius